VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

FAKULTA INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ

Síťové aplikace a správa sítí – Dokumentace k projektu

Aplikace pro získání statistik o síťovém provozu

Peter Stáhl (xstahl01)

Kapitola 1 Úvod

Táto dokumentácia slúži ako komplexný popis návrhu, implementácie a funkcionality programu ISA-TOP. ISA-TOP je nástroj na monitorovanie siete, ktorý je určený na sledovanie a vizualizáciu prenosových rýchlostí pre jednotlivé IP adresy komunikujúce so zariadením, na ktorom je tento nástroj spustený. Cieľom aplikácie je poskytnúť užívateľom prehľad o aktuálnych sieťových aktivitách a umožniť im analyzovať výkon siete v reálnom čase.

Kapitola 2 Obsah uvedenia do problematiky

Cieľom projektu ISA-TOP je vytvoriť efektívny nástroj, ktorý zobrazuje prenosové rýchlosti pre jednotlivé IP adresy komunikujúce so zariadením. Tento nástroj využíva knižnicu ‘libpcap’ na zachytávanie sieťového prevádzku a následne počíta prenosovú rýchlosť pre jednotlivé zachytené spojenia. Program funguje ako konzolová aplikácia, čo znamená, že štatistiky sú zobrazené priamo v termináli a pravidelne sa aktualizujú, čím poskytujú užívateľom aktuálne informácie o sieťovej prevádzke.

2.1 Zadanie projektu

Vytvorte nástroj ISA-TOP, ktorý zobrazuje aktuálne prenosové rýchlosti pre jednotlivé IP adresy komunikujúce so zariadením. Program po spustení začne zachytávať prevádzku na vybranom sieťovom rozhraní pomocou knižnice libpcap a počíta prenosovú rýchlosť pre každé zachytené spojenie. Aplikácia ponúka intuitívne používateľské rozhranie, ktoré umožňuje jednoduchú interakciu s užívateľom a poskytuje prehľadné zobrazenie štatistík.í.

Kapitola 3 Návrh programu

Program má slúžiť na zobrazenie rýchlosti komunikácie v termináli medzi zariadením, na ktorom je spustení a ostatnými komunikujúcimi zariadeniami, v špecifikovanom rozhraní. Po spustení programu, je potrebné zachytiť prevádzku na špecifikovanom sieťovom rozhraní a vypočítať prenosovú rýchlosť pre každé zachytené pripojenie.

Pre dosiahnutie tejto funkcionality je potrebné problematiku atomizovať. Najvyššia abstrakcia programu pozostáva z 3 logických celkov. Odchytenie komunikácie, vytvorenie štatistiky komunikácie a zobrazenie štatistiky komunikácie. Tieto základné celky sú každé osobitné reprezentované prislúchajúcim model.

3.1 Odchytávanie komunikácie

Na úspešné odchytenie komunikácie je potrebné implementovať knižnicu špecializovanú na sieťovehé sniffera. Úlohou špecifikovaného sniffera je pasívne monitorovať špecifikované sieťové rozhranie a zachytávať výlučne pakety s potokolmi Transmission Control Protocol (TCP), User Datagram Protocol (UDP) a Internet Control Message Protocol (ICMP). Modul bude extrahovať kľúčové informácie z hlavičiek monitorovaných paketov , vrátane typu protokolov, zdrojovej IP adresy, cieľovej IP adresy a k nim prislúchajúce porty. Tento proces zabezpečí, že všetky relevantné dáta sú presne zaznamenané na ďalšie spracovanie

3.2 Vytvorenie štatistiky

Pre vytvorenie korektnej štatistiky je potrebné zvoliť jednotný formát, do ktorého bude modul zychátania komunikácie vedieť zapisovať informácie a modul zobrazenie tieto informácie zobraziť v správnom poradí. Tento formát musí umožniť rýchly prístup k potrebným údajom, aby ich zobrazenie na obrazovke bolo efektívne. Pre dosiahnutie tejto flexibility bude vhodné vytvoriť jedinečný kľúč pre každú konkrétnu komunikáciu, ktorá bude uložená v hash tabuľke. Takáto štruktúra zabezpečí rýchlu dostupnosť a efektívne vyhľadávanie štatistík, čím sa zlepší celková výkonnosť aplikácie pri spracovaní veľkého množstva dát.

3.3 Zobrazenie štatistiky

Očakávané zobrazenie štatistiky by malo byť prehľadné a intuitívne, aby užívateľ mohol jednoznačne vyčítať kľúčové informácie o komunikácii. Zobrazenie bude realizované konkrétnou knižnicou pre dynamické zobrazenie dát v termináli.

Úlohou tohto modulu bude vytvoriť grafické rozhranie organizované do prehľadnej tabuľky, ktorá jasne oddelí jednotlivé atribúty sieťovej komunikácie. Každý záznam v tabuľke bude obsahovať stĺpec pre zdrojovu adresu, cieľovú adresu, protokol, rýchlosť prijatých dát a rýchlosť odoslaných dát.

Na zabezpečenie dynamického a interaktívneho zobrazenia týchto štatistík bude použitá knižnica ncurses, ktorá umožní efektívne vykresľovanie tabuliek v termináli. Obrazovka sa bude pravidelne aktualizovať na základe nastaveného intervalu, pričom sa zabezpečí, že všetky zmeny v štatistikách budú okamžite viditeľné. Týmto spôsobom budú mať používatelia neustály prehľad o aktuálnych sieťových aktivitách a môžu rýchlo reagovať na akékoľvek nezrovnalosti alebo problémy v komunikácii.

Kapitola 4 Popis implementácie

Implementácia systému na monitorovanie sieťovej komunikácie v programe ISA-TOP sa zameriava na efektívne zachytávanie a analýzu paketov, pričom kladie dôraz na modularitu a prehľadnosť kódu. Cieľom je atomizovať jednotlivé komponenty programu tak, aby sa zjednodušila ich údržba a rozšírenie. Využitie objektovo orientovaného programovania prostredníctvom tried prináša významné výhody, ako je enkapsulácia dát a metód, čo zvyšuje prehľadnosť a znižuje riziko vzniku chýb. Modularita umožňuje jednoduché pridávanie nových funkcií, ako sú podpora pre rôzne protokoly alebo filtre, bez nutnosti zásahov do existujúceho kódu.

4.1 Základná implementácia

Na začiatku implementácie je potrebné nastaviť základný rámec pre program. Program je spustený spolu so vstupnými argumentmi z príkazového riadka, pričom najdôležitejším argumentom, ktorý je vyžadovaný od užívateľa je názov sieťového rozhrania, ktoré bude monitorované. V prípade nesprávne zadaných argumentov aplikácia poskytne krátku nápovedu opisujúcu správne volanie programu a krátke objasnenie jednotlivých argumentov.

Pre zjednodušenie procesu výberu sieťového rozhrania som vytvoril funkciu ‘list_interfaces()’, ktorej úlohou je vypísať list dostupných sieťových rozhraní, ak nebolo zadané sieťové rozhranie. Táto funkcia silno inšpirovaná podľa internetového fórumu, spomenutého v zdrojoch. Implementuje systémové volanie ‘getifaddrs()’ importovaného knižnicou ‘ifaddrs.h’ . Toto volanie načítava zoznam všetkých dostupných sieťových zdrojov, ktoré sa nasledovne uložia do štruktúry ifaddrs. Podmienkou uloženia do štruktúry je aby rozhranie malo priradenú adresu typu IPv4.

4.2 Odchytávanie komunikácie

Odchytávanie komunikácii je implementované triedou ‘PacketCapture’ reprezentujúca navrhovaný sniffer. Ako už spomenuté úlohou tejto triedy je pasívne zachytávať pakety prichádzajúce a odchádzajúce cez zvolené sieťové rozhranie.

Na implementácia odchytávania komunikácie sa využíva knižnica ‘libpcap’, ktorá poskytuje rozhranie pre prístup k paketom na rôznych operačných systémoch.

4.2.1 Inicializácia odchytávania komunikácie

Pri vytváraní inštancie triedy ‘PacketCapture’ je potrebné, aby si trieda prevzala názov sieťového rozhrania a objekt triedy štatistík pre zápis odchytených informácií, prípadne ich aktualizáciu. Počas inicializácii inštancie trieda volá funkciu ‘pcap_open_live()’ z knižnice ‘libpcap’, ktorá otvára vybrané sieťové rozhranie na monitorovanie.

4.2.2 Zachytenie komunikácie

Zatiaľ čo predom spomenutá funkcia ‘pcap_open_live()’ otvára komunikáciu, jej zaznamenávanie začne až pri spustení cyklu ‘PacketCapture::start_capture()’. Počas vykonávania tohto cyklu začína spracovanie samotných paketov a pakety sa analyzujú. Táto činnosť sa vykonáva pomocou funkcie ‘PacketCapture::packet_handler()’, ktorá zisťuje podstatné informácie o pakete pre jeho správne definovanie. Kľúčovým aspektom definície paketu je rozpoznanie lokálnej IPv4 adresy v porovnaní s adresou komunikovaného zariadenia. Zásadným faktorom pre správne komunikovanie je, že každé sieťové rozhranie má odlišne definovanú lokálnu adresu a teda bolo nutné vytvoriť funkciu, ktorá dokáže zistiť lokálnu IPv4 adresu zo zadaného rozhrania.

Pri každom spracovaní paketu sa následne volá metóda ‘Stats::update()’, ktorá aktualizuje počty prenesených bajtov a počet paketov pre dané pripojenie.

4.3 Vytvorenie štatistiky

Vytvorenie štatistiky je kľúčovou spojovaciou zložkou programu. Reprezentuje ho trieda ‘Stats’, ktorá zodpovedá za zhromažďovanie a spracovanie údajov o prenose paketov, pričom sa využíva mutex multithreading metóda na zabezpečenie efektívneho a bezpečného prístupu k údajom.

Štatistiky sa uchovávajú do mapy štatistík, pričom každá obsahuje jedinečný kľúč pre pripojenie reprezentovaný dátovou štruktúrou, ktorá pozostáva zo zdrojovej IP adresy, cieľovej IP adresy a protokolu. V rámci mapy sa k jednoznačnému kľúču ‘ConnectionKey’ priradzujú samostatné metriky prenesených údajov. Tie sú reprezentované v dátovej štruktúre ‘ConnectionStats’ a uchovávajú metriky pre prichádzajúce a odchádzajúce rýchlosti. Implementácie teda využíva základný princíp hash tabuľky pomocou C++ konceptu unordered_map.

Keďže trieda štatistiky reprezentuje úložisko, do ktorého sniffer zapisuje a displej čítá údaje v reálnom čase, bolo potrebné zabezpečiť bezpečnú synchronizáciu prístupu k štatistikám, čím sa prechdáza proti problémom s race conditions. Vlákna teda zamykajú prístup k štatistikám v danom čase pomocou funkcie ‘Stats::lock_guard<mutex>’ počas zápisu alebo čítania štatistík. Vďaka tejto implementácii sa minimalizuje riziko nekonzistentných údajov pri súbežnej aktualizácii.

4.4 Zobrazenie štatistiky

Zobrazenie štatistiky ako posledná časť implementácia programu ISA-TOP zobrazuje a interaguje so samotným užívateľom. Logický celok je reprezentovaný triedou ‘Display’, ktorá zodpovedá za samotnú vizualizáciu a čítanie údajov v reálnom čase, pričom využíva knižnicu ‘ncurses’ na prehľadné zobrazenie informácii v terminálovom prostredí.

4.4.1 Inicializácia zobrazenia

Trieda ‘Display’ sa inicializuje s referenciou na objektu ‘Stats’, ktorý obsahuje aktuálne štatistiky, voliteľné argumenty ovplyvňujúce zobrazenie štatistiky ako je interval obnovenia, typ komunikácie a flag pre kontrolu behu aplikácie

4.4.2 Zobrazenie

Pre spustenie zobrazenia sa používa funkcia ‘Display::run()’ , ktora inicializuje prostredie vytvorené pomocou knižnice ‘ncurses’ a spúšťa displejové vlákno, ktorom beží zobrazovací cyklus ‘Display::display_loop()’. Jeho úlohou je nepretržite aktualizovať zobrazenie štatistík, predvoleným intervalom obnovenia. Vždy pri novom behu cyklu si funkcia zamkne prístup k štatistikám. Vďaka tejto mechanike sú zobrazené dáta konzistentné.

V rámci zobrazenie štatistiky sa implementuje zobrazenie maximálne 10 najrýchlejších komunikácii, pričom v rámci tejto komunikácia bolo potrebné zlúčiť kľúče, kde sa zhodujú prevrátené hodnoty cieľovej a zdrojovej IP adresy.

Ak si užívateľ želá opustiť program dokáže stlačiť klávesu q, ktorá nastaví flag pre beh programu na false a začne ukončenie programu.

Kapitola 5 Základné informácie o programe

Program ISA-TOP je nástroj určený na monitorovanie a analýzu sieťovej komunikácie. Jeho hlavnou funkciou je pasívne zachytávať pakety prenášané cez zvolení sieťové rozhranie a zhromažďovať štatistiky o prenose dát. Program je napísaný v jazyku C++ a využíva knižnice ‘libpcap’ na zachytávanie paketov a ‘ncurses’ na vizualizáciu údajov v terminálovom prostredí pomimo iných systémových knižníc C++.

Kapitola 6 Návod na použitie

Program ISA-TOP je možné spustiť z príkazového riadka. Tu sú základné kroky na jeho použitie:

6.1 Rekvizity

Pre správnu kompiláciu programu je potrebné mať nainštalované spomínané knižnice ‘libpcap’, ‘ncurses’ a nástroj cmake

6.2 Kompilácia programu

Program je možné skompilovať pomocou príkazu “make”, ktorý vykoná všetky potrebné kroky pre vytvorene build adresáru, samotného skompilovania kodu

Počas tohto kroku si môže vypýtať program heslo k adminovi. Čo záleží od prístupu a užívateľa. Je to z dôvodu, že Makefile vykonáva príkaz :

```
sudo setcap cap_net_raw=eip ./isa-top
```

Tento príkaz poskytuje možnosť používať surové sockety, čo umožňuje progamu priamo odosielať a prímať sieťové pakety.

6.3 spustenie programu

Po úspešnej kompilácii sa program dokáže nasledovne spustiť :

```
./isa-top -i <názov_rozhrania> [-s <b|p>] [-t <čas>]
```

Kde -i parameter špecifikuje rozhranie, -s špecifikuje zoradenie podľa bytov alebo paketov, pričom predvolene bez zadania zoraďuje podľa bytov a -t špecifikuje interval v sekundách pre monitorovanie.

Po spustení programu sa začne monitorovanie vybraného sieťového rozhrania a zobrazovanie štatistík v reálnom čase. Program je možné ukončiť stlačením klávesy ‘q’.

Kapitola 7 Testovanie

7.1 Popis testovania aplikácie

Testovanie aplikácie ISA-TOP bolo navrhnuté s cieľom zabezpečiť, že všetky komponenty fungujú správne a efektívne. Testy sa zamerali na kľúčové funkcie tried Stats, Display a vstupných argumentov, pričom každá trieda bola podrobená jednotkovým testom na overenie ich funkčnosti.

7.1.1 Testovanie triedy Stats

UpdateAndRetrieveStats: Testuje správnosť aktualizácie a načítania štatistík pre prenosové rýchlosti. Overuje, či sú hodnoty prenesených bajtov a paketov správne uložené a načítané.

NoStatsInitially: Overuje, že pri inicializácii triedy `Stats` nie sú k dispozícii žiadne štatistiky

7.1.2 Parsing argumentov

alidArguments: Testuje, či funkcia správne spracováva platné argumenty príkazového riadka.

MissingInterface: Overuje, že funkcia vyhodí výnimku, ak chýba argument pre sieťové rozhranie.

InvalidSortOption: Testuje, že funkcia vyhodí výnimku pri neplatnej možnosti triedenia.

InvalidInterval: Overuje, že funkcia vyhodí výnimku pri neplatnom intervale.

NoArguments: Testuje, že funkcia vyhodí výnimku, ak nie sú zadané žiadne argumenty.

7.1.3 Display

Triedu display bola testovaná čisto vizuálne, či zobrazuje dáta a či pri stlačení klávesy ‘q’ správne ukončí program.

7.2 Výsledky testov

Výsledky testovania potvrdili správnosť implementácie a stabilitu aplikácie ISA-TOP pre jednotlivé testy. Pre komponent Display po spustení aplikácie sa štatistiky zobrazovali v terminálovom prostredí. Hlavným cieľom bolo overiť, či sa údaje zobrazujú správne a či aplikácia reaguje na klávesové vstupy. Hoci neexistujú automatizované testy pre vizualizáciu, manuálne testovanie zabezpečilo, že užívateľské rozhranie je intuitívne a prehľadné.

ZDROJE

https://dev.to/fmtweisszwerg/cc-how-to-get-all-interface-addresses-on-the-local-device-3pki

https://www.tcpdump.org/manpages/

https://www.tcpdump.org/pcap.html

https://man7.org/linux/man-pages/man8/setcap.8.html

využitie ncruses bolo inšpirované mojím starším projektom, kde táto knižnica bola využívaná